

Ζ.Μ.Γκ. Λε Κλεζιό

ΤΡΕΙΣ ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΡΙΕΣ*

Η ΣΟΥ

ΤΗ ΜΕΡΑ ΠΟΥ ΕΚΛΕΙΣΕ τὰ δεκαέξι της χρόνια, ἡ Σοὺ τό 'σκασε ἀπὸ τὸ πατρικό της σπίτι. Ἔμενε σὲ μιὰ μικρὴ πόλη τῶν βορειοανατολικῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τὸ Μολάιν, ποὺ ἦταν ὅλη κι ὅλη μιὰ κεντρικὴ ὁδὸς μὲ τὸ ντραγκστορ, τὰ μαγαζιά μὲ εἶδη ψαρικῆς κι ἓνα ἐστιατόριο καφέ-μπάρ, τὸ δημαρχεῖο, τὸ κολέγιο καὶ ἀπὸ ἓνα βενζιναδικο-συνεργεῖο στὴν κάθε ἄκρη τοῦ δρόμου, στὴ μιὰ πλευρὰ τὸ Τσιβρόν, καὶ στὴν ἄλλη τὸ Σάμροκ, τὸ ἓνα νὰ εἰδικεύεται στὶς ἐπιδιορθώσεις ἐλαστικῶν, καὶ τὸ ἄλλο στὰ ἀγροτικά μηχανήματα Τζῶν Ντήρ.

Ἡ Σοὺ εἶχε γεννηθεῖ σ' αὐτὴ τὴν πόλη καὶ εἶχε περάσει τὰ δεκαέξι της χρόνια μεταξὺ τοῦ σπιτιοῦ τῶν γονιῶν της (ὅπου μόνο τὸ χρῶμα τῆς μοκέτας εἶχε ἀλλάξει μιὰ φορὰ) καὶ τοῦ κολεγίου Σαϊντ-Τζῶν. Εἶχε ἀποκτήσει φίλες, καὶ στὰ δεκατρία της, ὅταν τῆς ἦρθε ἡ περίοδος, ἄρχισε νὰ βγαίνει μὲ ἀγόρια. Ὁ πατέρας της δὲν τὸ εἶχε καὶ πολὺ ἀνεχτεῖ αὐτό, καὶ κυρίως δὲν χώνευε τὸν Ἔντι, ἓνα ἀγόρι ποὺ τό 'βρισκε ἀναιδέστατο καὶ λίγο μόρτη. Μιὰ μέρα ποὺ τὸ εἶχε ἀποκαλέσει ἀνεπρόκοπο, ἡ Σοὺ τοῦ αὐθαδίασε κι ἐκεῖνος τὴ χαστούκισε· αὐτὸ ὅμως δὲν ἦταν ὁ λόγος ποὺ ἡ Σοὺ ἀποφάσισε νὰ φύγει. Ὁ κόσμος ἦταν τόσο μεγάλος, καὶ τὸ Μολάιν τόσο μικρό· ἓνας καὶ μόνο δρόμος, χαραγμένος στὴν πεδιάδα σὰν διάδρομος προσγειώσης γιὰ τοὺς ἐξωγήινους, καὶ ὁ διαπεραστικὸς θόρυβος τῶν τρένων ποὺ περνοῦσαν μὲς στὴ νύχτα, πηγαίνοντας πρὸς τὸ ἀγνωστο. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, ἡ Σοὺ ἦταν ἤδη ἔτσι ὅπως τὴ γνώρισα, μιὰ ψηλὴ, γεροδεμένη κοπέλα, κατάξανθη, μὲ πολὺ εὐθὺ βλέμμα καὶ τέλεια ὀδοντοστοιχία. Ἔμοιαζε τῆς μητέρας της, ὅμως ἡ ζωὴ εἶχε φθείρει πολὺ τοὺς γονεῖς της, ἂν καὶ δὲν εἶχαν πραγματικὲς ἔγνοιες, ὅπως τὰ φυτὰ ἐκεῖνα ποὺ μαραζώνουν καὶ ξεραίνονται ἐπὶ τόπου.

Ἡ Σοὺ δὲν ἔλεγε τίποτα. Οὔτε κι ἐκεῖνοι ἔλεγαν τίποτα. Μόνο ποὺ τὴ μέρα τῶν δεκαέξι της χρόνων, ἐξαιτίας τῆς ἴδιας πάντοτε ἱστορίας, ὁ πατέρας της γκρίνιαξε: «Κοστίζεις ἀκριβὰ· θὰ 'πρεπε νὰ κοιτάξεις νὰ βρεῖς καμιὰ δουλειά». Ἡ Σοὺ πῆρε τότε ἓνα σάκο, ἔβαλε τὶς οἰκονομίες της στὴν τσέπη τοῦ παντελονιοῦ της κι ἔφυγε. Δὲν εἶπε τίποτα σὲ κανέναν, οὔτε ἀκόμα καὶ στὸν Ἔντι. Δὲν εἶχε τίποτα νὰ πεῖ. Στὸ Σικάγο πῆρε ἓνα πούλμαν τῆς ἐταιρείας Γκρέυχάουντ καὶ πῆγε πρὸς τ' ἀνατολικά, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔβρισκες δουλειά. Δούλεψε ἓνα χρόνον στὴ Φιλαδέλφεια γκαρσόνα σὲ καφετέρια. Αὐτὴ ἡ ζωὴ τῆς ἄρεσε πολὺ, ἀλλὰ λόγῳ κάποιων προβλημάτων ποὺ προέκυψαν μ' ἓναν τύπο, ξαναπῆρε τὸ σάκο της καὶ πῆγε στὸν Νότο, στὴν Ἀτλάντα. Ἐκεῖ ἔκανε κάθε εἶδους δουλειά, ταμίας σὲ ντραγκστορ, ἀκόμα καὶ πωλήτρια σὲ γαλλικὸ ἀρτοποιεῖο.

Ἄμα ἔγινε δεκαεννιά χρονῶν καὶ ἀφοῦ εἶχε βάλει κάποιες οἰκονομίες κατὰ μέρος, θέλησε νὰ ξαναδεῖ τοὺς γονεῖς της. Πῆρε ἓνα πούλμαν τῆς ἐταιρείας Γκρέυχάουντ καὶ μέσα σὲ μιὰ νύχτα εἶχε φτάσει στὸ Σικάγο. Περίμενε ὡς τὸ πρωὶ τὸ λεωφορεῖο γιὰ τὸ Μολάιν. Ἦταν πάντοτε πληκτικὲς οἱ αἰθουσες ἀναμονῆς· ὑπῆρχαν διάφοροι τύποι ποὺ σύχναζαν ἐκεῖ, ἄλλοι ποὺ ἐπιζητοῦσαν νὰ τῆς ριχτοῦν, καὶ ἄλλοι ποὺ ἔλεγαν σαχλαμάρες. Ἀπὸ καιρὸ ἤξερε νὰ ὑπερασπίζεται τὸν ἑαυτὸ της. Στὴν Ἀτλάντα, μιὰ μαύρη κοπέλα, ποὺ δούλευε στὴν ἴδια καφετέρια, τῆς εἶχε δώσει ἓνα μαραφέτι, ἓνα κοπίδι ποὺ τὸ εἶχε μέσα στὴν τσάντα της, μαζί μὲ τὰ τσιγάρα της. Ὅμως δὲν χρειάστηκε ποτὲ νὰ τὸ χρησιμοποίησει.

Τὸ λεωφορεῖο ἀναχώρησε στὶς 8 ἢ ὡρα καὶ στὶς 9 καὶ 25 ἔφτασε στὸ Μολάιν. Ἔβρεχε. Περπάτησε στὴν κεντρικὴ ὁδὸ, θυμόταν τὰ πάντα. Πρέπει νὰ ποῦμε πὼς τίποτα δὲν εἶχε ἀλλάξει. Μόνο ἡ καφετέρια ὅπου συναντοῦσε τὸν Ἔντι. Τώρα στὴ θέση της ὑπῆρχε ἓνα

κατάστημα που πουλούσε ζαχαρωτά. Ἀγόρασε τσίγλες και διέσχισε τὸ δρόμο μετὰ τὸ δημαρχεῖο. Τὸ μικρὸ ἄσπρο σπίτι τῶν γονιῶν τῆς ἦταν ἐκεῖ, με τὸν κατωφερικὸ κῆπο του, τὸν φυτεμένο με γρασίδι, και τὸ γαλάζιο ἔλατό του, που εἶχε καεὶ ἀπὸ τὰ λιπάσματα. Ἄκουσε τὸ θόρυβο τῆς τηλεόρασης στὴν κουζίνα, ἐκεῖ ὅπου ἡ μητέρα τῆς, με μπικουτί, ἔπινε τὸν καφέ τῆς. Ὅταν χτύπησε τὸ κουδούνι, ἀκούστηκε ἕνα φρενιασμένο γάβγισμα ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τῆς πόρτας, και ἡ Σοὺ σκέφτηκε: «Μπά! Ἔχουν και σκύλο τώρα;» Μιὰ φωνὴ εἶπε: «Ποιὸς εἶναι;» Δὲν ἦταν ἡ φωνὴ τῆς μητέρας τῆς. Ἡ Σοὺ εἶπε τὸ ὄνομά τῆς και τὸ ὄνομα τῶν γονιῶν τῆς. Ἀπὸ μέσα, ἡ γυναίκα ἀποκρίθηκε πὼς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶχαν φύγει, πάνω ἀπὸ ἕνα χρόνο τώρα, χωρὶς ν' ἀφήσουν διεύθυνση. Κανεὶς δὲν ἤξερε που πήγαν.

Ἡ Σοὺ περπάτησε γιὰ λίγο στὸ δρόμο δίχως νὰ ξέρει τί νὰ κάνει. Ἐπειδὴ ἔβρεχε και ἐπειδὴ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν εἶχε τίποτ' ἄλλο νὰ κάνει ἐκεῖ, ἐπέστρεψε στὸ σταθμὸ τῶν λεωφορείων και πήρε τὸ πρῶτο που ἔφευγε γιὰ τὸ Σικάγο. Ἀπὸ ἐκεῖ, ξανακατέβηκε πρὸς τὸν Νότο.

Η ΡΟΣΑ

ΟTAN Η ΡΟΣΑ ΗΤΑΝ μικρὸ παιδί, στὴ Σαμόρα (πολιτεία τοῦ Μιτσοακάν, στὸ Μεξικό), εἶχε μάθει πολὺ νωρὶς πὼς δὲν ἦταν ὅπως ὅλος ὁ κόσμος. Στὸ κολέγιο τῶν καλογραγιῶν, ὑπῆρχαν και ἄλλα κοριτσάκια ντυμένα ὅλα με τὴν ἴδια στολή: μπλε μαρὲν φούστα και γιλέκο, ἄσπρα σοσόνια και γκριζὰ μπλουζὰ. Ὅμως δὲν ἀνῆκαν στὸν ἴδιο κόσμο. Ὄνομάζονταν Ἐρνάντες, Ἀσεβέδο, Γκουτιέρες, Λόπες, Ἀγιάλα. Ὅλα τους εἶχαν ὀνόματα ὅπως Λέτι, Τσαβέλα, Λουῖρδες, Ἀρασέλι, ἀλλὰ και Μπάρμπαρα ἢ Κάθι, ἂν οἱ γονεὶς τους εἶχαν πάει νὰ βουτήξουν στὸ Ρίο Γκράντε. Ἡ Ρόσα δὲν τὰ παρεξηγοῦσε που ἦταν ὅπως ἦταν, τὰ ἔβλεπε χωρὶς συμπόνια και χωρὶς πικρία. Χωρὶς ὅμως και συμπάθεια. Δὲν μπορούσε νὰ ξεχάσει. Οἱ θεῖες τῆς τῆς ἐπαναλάμβαναν διαρκῶς: «Μὴν κάνεις ἐτοῦτο, μὴν κάνεις ἐκεῖνο. Εἶσαι μιὰ Μπερδοῦσκο. Δὲν πρέπει νὰ τὸ λὲς αὐτὸ ἐσύ' μιὰ Μπερδοῦσκο δὲν μιλάει ἔτσι». Μετὰ τὸ σχολεῖο, κοίταζε με ζήλεια τὰ παιδιὰ που ἔτρεχαν νὰ παίξουν στὴν κεντρικὴ πλατεία ἢ που μαζεύονταν τὸ βράδυ μπροστὰ ἀπὸ τὸ κηπάκι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Σὰν Φρανσίσκο γιὰ νὰ γλείφουν ζαχαροκάλαμα και καυτερὲς καραμέλες. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ μαῦρα φορέματα τῶν θειάδων τῆς κρυφοκοίταζε κυρίως τὰ κουρελιάρικα φτωχόπαιδα, που πηλαλοῦσαν στοὺς δρόμους σὰν ἀγριόγατες, με τὴν ἀστυνομία νὰ τὰ ἔχει πάρει στὸ κατόπι. Τὰ κλεφτρόνια, τὰ κλεφτράκια. «Τὰ βρομόπαιδα!» ἔλεγε ὁ πατέρας τῆς. «Σπορὰ δολοφόνων». Καμιὰ φορὰ, ἡ Ρόσα ἔβλεπε κάποιον ἀπὸ δαῦτα, με τὸ πρόσωπο μουντζουρωμένο και τὸ βλέμμα ἀστραφτερὸ σὰν μαχαίρι, νὰ τὸ ἔχουν γραπώσει ἀστυνόμοι και ἀπὸ τὰ δύο μπράτσα και νὰ τὸ πηγαίνουν, ἄγνωστο που, σὲ κάποιον κάτεργο, ἐκεῖ πέρα, στὴν Πόλη τοῦ Μεξικοῦ, τὴν πρωτεύουσα κάθε ἀνομήματος. Κάπως ἔτσι γεννήθηκε μέσα τῆς ἡ ιδέα. Δὲν τὴν ἔλεγε σὲ κανέναν, ἀλλὰ τὴ σκεφτόταν συνεχῶς, και αὐτὴ μεγάλωνε μαζί τῆς, θέριευε μέσα τῆς, γινόταν πιὸ ξεκάθαρη. Μιὰ μέρα θ' ἀποκοῦσε παιδιὰ. Δὲν θὰ τὰ ἔκανε ὅμως τὰ παιδιὰ με μεγαλοκτῆμονες και συμβολαιογράφους· δὲν θὰ ἔκανε μελλοντικὸς γιατροὺς, φαρμακοποιοὺς ἢ πωλητὲς φρεζῶν. Παιδιὰ τῆς θὰ ἦταν τὰ κλεφτρόνια ἐκεῖνα με τὸ μουντζουρωμένο μοῦτρο, τ' ἀναμαλλιασμένα και ἄρρωστα σὰν ἀδέσποτα γατιά, ἐκεῖνα που ἤξεραν μονάχα νὰ βρίζουν και νὰ βλαστημοῦν, που ἦταν ἱκανὰ μόνο νὰ λένε φέματα, νὰ κλέβουν, ἀκόμα και νὰ σκοτώνουν.

Στὴν ἡλικία που ἕνα κορίτσι γίνεται κοπέλα και φάχνει γιὰ γαμπρό, ἡ Ρόσα ἔφαχνε γιὰ ἀλάνια. Σ' ἕνα παλαιὸ σπίτι, χαμηλότερα ἀπὸ τὸ δρόμο, περιμάζεψε δέκα, ὕστερα εἴκοσι, ὕστερα πενήντα παιδιὰ. Σήμερα εἶναι πάνω ἀπὸ τριακόσια. Στὸ καθένα τους ἔδωσε μιὰν ἀγωγὴ, κάτι νὰ φᾶνε και κάτι νὰ φορέσουν, και μιὰ θέση μέσα σ' αὐτὴ τὴν κοινωνία τῶν παιδιῶν. Τοὺς ἔμαθε ἀπὸ μιὰ τέχνη, τοὺς δίδαξε τὴν πειθαρχία, τὴν ὑπευθυνότητα. Στὸ καθένα τους ἔδωσε ἕνα ὄνομα, τὸ τόσο πολῦτιμο και σπάνιο ὄνομα τῶν Μπερδοῦσκο. Αὐτὸ τὸ τόσο ἰσχυρὸ, τόσο ἐπιβλητικὸ ὄνομα. Ἡ Ρόσα εἶναι ἡ μοναδικὴ μάνα αὐτῶν τῶν ἑκατοντάδων χαμινιῶν, τῶν παραπεταμένων στὸ πεζοδρόμιο τῆς Πόλης τοῦ Μεξικοῦ, τῆς Μορέλιας, τῆς Γκουανταλαχάρας. Αὐτῶν τῶν κλεφτῶν, αὐτῆς τῆς «σπορᾶς φονιάδων». Αὐτῶν που σφιγάρουν κόλλες. Αὐτῶν που πιάστηκαν ἀπὸ τὴν ἀστυνομία σὰν ἀδέσποτα σκυλιὰ και που, ὅταν βγῆκαν ἀπὸ τὴ φυλακὴ, μπῆκαν στὴ «Μεγάλη

Οικογένεια».

Μαζί τους ή Ρόσα δὲν φοβᾶται κανέναν. Ὅταν τὰ λεφτὰ τελειώνουν, γυρίζει στοὺς δρόμους τῶν κωμοπόλεων τοῦ Μπαχίο μὲ τὸ φορτηγάκι της καὶ κοινοποιεῖ μὲ τὸ μεγάφωνο τὸ ὄνομα ὅσων δὲν ἔδωσαν εἰσφορά, αὐτῶν τῶν φοβιτσιάρηδων, αὐτῶν τῶν τσιγκούνηδων ἀστῶν. Τὶς μέρες τῶν Ἐθνικῶν Ἑορτῶν, οἱ παρίες τῆς Ρόσας παρελαύνουν στοὺς δρόμους, μὲ τὶς ξεθωριασμένες στολές τους. Θυμᾶται ἄραγε ἡ Ρόσα τὸν καιρὸ ποὺ κρυφοκοίταζε τ' ἀλάνια, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ μαῦρα φορέματα τῶν θειάδων της; Θυμᾶται ἄραγε τὴ θεληματικότητά της, τὴ δύναμη ἐκείνη ποὺ μπῆκε μέσα της καὶ δὲν τὴν ἐγκατέλειψε ποτέ;

Η ΑΛΙΣ

Η ΑΛΙΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ στὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰώνα, σὲ πλούσια καὶ δεμένη οἰκογένεια. Ἀγάπησε τοὺς γονεῖς της ὅσο δὲν μπορεῖ κανεὶς ν' ἀγαπήσει περισσότερο: τὴ μητέρα της, τὴν τόσο κομψὴ καὶ διακριτικὴ, καὶ τὸν πατέρα της, ἰσχνό, ἀσυμβίβαστο, βαθύτατα καλὸ καὶ τόσο ἀφηρημένο. Ὅταν ἦταν ἀκόμη παιδί, ἡ οἰκογένειά της καταστράφηκε. Τοῦτο συνέβη στὴ νῆσο τοῦ Μαυρικίου, μακριὰ ἀπὸ τὸν ἀχὸ τοῦ Πρώτου Παγκόσμιου πολέμου, σὰν σὲ ἄλλο κόσμος. Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἀλὶς, ὁ ἓνας μετὰ τὸν ἄλλον, ἔφυγαν στὰ ξένα. Πῆγαν νὰ σπουδάσουν στὸ Λονδίνο ἢ στὸ Παρίσι. Ταξίδεψαν. Παντρεύτηκαν μακριὰ. Αὐτὴ, ἡ Ἀλὶς, παρέμεινε στὸ νησί. Εἶχε τὴν ἀδελφὴ της, εὐθραυστὴ καὶ ἄρρωστὴ. Εἶχε τὸν πατέρα της καὶ τὴ μητέρα της, τόσο γλυκεῖς, τόσο εὐάλωτους. Μετὰ τὴν καταστροφὴ εἶχαν καταφύγει σ' ἓνα εὐχάριστο σπίτι, στὴ μεριά τοῦ Φενίξ, σ' ἓνα ὑψωμα ὅπου ἔβρεχε συχνά. Ἡ Ἀλὶς ἀγαποῦσε τὴ ζωὴ, τὴ διανόηση, τὴν ποίηση. Ἦταν κάτι παραπάνω ἀπὸ ἔξυπνη, ἦταν εὐφυής. Ὅταν μιλάει γιὰ τὴ νιότη της ποὺ πέρασε τόσο γρήγορα, λέει: «Βγαίναμε πολὺ, εἶχαμε ἀγαπητικούς». Λέει ἐπίσης: «Ὅνειρό μας ἦταν νὰ πᾶμε στὴ Γαλλία». Ὅστος ἡξερε ἤδη πὼς δὲν θὰ μπορούσε νὰ ζήσει ὅπως ὅλος ὁ κόσμος. Τὸ εἶχε ἤδη ἀντιληφθεῖ. Δὲν θὰ παντρευόταν, δὲν θ' ἀποκτοῦσε παιδιά. Αὐτὴ ποὺ λαχταροῦσε νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸ νησί, νὰ γνωρίσει τὸν κόσμος, νὰ δεῖ τὸ Παρίσι καὶ νὰ μεθύσει στὸ πανηγύρι τοῦ πνεύματος ποὺ τὸ φανταζόταν ἐκεῖ πέρα, τὸ Παρίσι μὲ τὰ μνημεῖα του, τὰ μουσεῖα, τοὺς δημόσιους κήπους, τὴ μουσικὴ του, σύντομα κατάλαβε πὼς ὄλ' αὐτὰ θὰ παρέμεναν ἀπλῶς ἓνα ὄνειρο.

Ἡ ζωὴ εἶναι σὰν νὰ παίξεις κότσια ὁ κλῆρος τῆς εἶχε λάχει, δὲν μπορούσε νὰ μὴν τὸ παραδεχτεῖ. Ἡ ζωὴ της ἦταν ἡ ἀδελφὴ της, οἱ γονεῖς της, ὁ κόσμος ἐκεῖνος ὁ εὐθραυστος καὶ τρωτός, ποὺ αὐτὴ ἦταν ὁ μόνος φύλακός του. Ἀφοῦ δὲν μπορούσε νὰ ζήσει τὸ ὄνειρό της, ἡ Ἀλὶς ἐπέλεξε νὰ μὴν ξεκόψει ἀπὸ τὸ ριζικὸ της, οὔτε καὶ γιὰ μία στιγμὴ εὐτυχίας. Οἱ ἄλλοι θὰ εὐτυχοῦσαν. Οἱ ἄλλοι θὰ παντρεύονταν, θ' ἀποκτοῦσαν παιδιά. Σπίτια γεμάτα θόρυβο καὶ κίνηση, κέφι, γιορτές. Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἤθελε μιὰ φτωχὴ καὶ ὀξυδερκὴ, καὶ τόσο διαφορετικὴ, κοπέλα; Γιὰ ὅλους ἡ Ἀλὶς ἔγινε ἡ εἰκόνα ποὺ ἤθελε νὰ δώσει γιὰ τὸν ἑαυτὸ της, ἡ εἰκόνα μιᾶς ψηλῆς καὶ λεπτῆς γυναίκας, μὲ ζωηρὸ πρόσωπο, σκοτεινὸ καὶ ἐξεταστικὸ βλέμμα, ντυμένης πάντοτε μὲ αὐστηρὸ τρόπο, ποὺ ἤξερε νὰ ἐκτοξεύει βέλη ἐναντίον τῶν συγχρόνων της, αὐτῶν τῶν γελοίων μέσα στὴν ἀδυναμία τους καὶ τὴν ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας ἀντρῶν καὶ γυναικῶν.

Τὰ χρόνια πέρασαν δίχως νὰ φθείρουν τὴ θωράκισή της, δίχως ν' ἀλλοιώσουν τὴν ὀξύτητα τοῦ βλέμματός της. Τὰ χρόνια τῆς κρίσης, οἱ ὀρέξεις τῶν πλουσίων, ἔτοιμων νὰ θυσιάσουν τὸν κόσμος προκειμένου νὰ διασώσουν τὸ κέρδος τους, ὁ πόλεμος, ὁ πανικὸς ἐκείνων ποὺ ἐπαναλάμβαναν: «Ἔρχονται οἱ Γιαπωνέζοι! Τὰ πλοῖα τους εἶναι ἐδῶ!» Ἡ ἀθλιότητα τῶν παιδιῶν, οἱ ἐγκαταλειμμένες γυναῖκες, τὰ σκυλιὰ ποὺ φοφοῦσαν τῆς πείνας, μὲ τὰ ὅποια ἡ Ἀλὶς μοιραζόταν τὰ λιγοστὰ ποὺ εἶχε. Οἱ καρκίνοπαθεῖς γυναῖκες ποὺ τὶς βοήθησε νὰ πεθάνουν. Οἱ γονεῖς της πέθαναν, ἡ ἀγαπημένη της ἀδελφὴ ἔσβησε καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὶς στερήσεις τοῦ πολέμου. Τὰ πρόσωπα αὐτὰ ὑπῆρξαν τὸ γλυκύτερο μερικὸ τῆς Ἀλὶς, ἡ χαρὰ της, ἡ πολὺ τρυφερὴ καρδιὰ ποὺ ἦταν τὸ μόνο της μυστικόν. Γύρω ἀπὸ τὴν Ἀλὶς, οἱ ἄνθρωποι φθάρηκαν, ἔγιναν, καὶ αὐτοὶ μὲ τὴ σειρά τους, εὐθραυστοί. Μέσα στὴν ἀδυναμία τους, ἡ Ἀλὶς μπορούσε νὰ ἀντιλαμβάνεται τὸ θεϊκὸ μέρος τους. Ἡ ἀκραία μοναξιά εἶναι ἡ δύναμή της. Αὐτὴ ἡ ἴδια διατηρεῖ τὸ σῶμα της εὐθυτενὲς καὶ δυνατὸ παρ' ὅλα τὰ χρόνια, αὐτὴ ἡ ἴδια δίνει πάντοτε στὰ μάτια της τὴ λάμψη τῆς ζωῆς. Ἡ σίπιθα

βρίσκεται μέσα της, σὸν τὴν πηγὴ τοῦ φωτὸς ἐκείνου ποὺ τῆς ἐπιτρέπει νὰ διακρίνει τὸ ὑπερφυσικὸ κάλλος μέσα στὶς ματαιότητες τοῦ κόσμου, καὶ δὲν ξεκόβει ποτὲ ἀπὸ τὴν ἀθεράπευτη ἔνδεια τῆς ἀνθρώπινης φυλῆς.

Ἀπὸ τὶς τρεῖς ἐτοῦτες «τυχοδιώκτριες», ἀδιαμφισβήτητα ἡ Ἄλις μὲ συγκινεῖ περισσό-
τερο.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Ὅταν πρὸ πολλῶν μηνῶν ἔπαισα τυχαῖα σὲ αὐτὸ τὸ διήγημα πού, ἐπειδὴ τὸ βρήκα συμπα-
θητικὸ, σκέφτηκα νὰ τὸ μεταφράσω, κυρίως ἐπειδὴ νόμιζα ὅτι ὁ Ζὰν-Μαρι Γκυστάβ Λὲ Κλεζιὸ
ἦταν παντελῶς ἄγνωστος στὴν Ἑλλάδα, οὔτε ποὺ φανταζόμουν ὅτι ὅλα σχεδὸν τὰ ἔργα του –
καὶ πάντως τὰ σπουδαιότερα – εἶχαν ἤδη μεταφραστεῖ στὰ ἑλληνικά. Καὶ βέβαια ἀγνοοῦσα
πὼς ἡ συλλογὴ διηγημάτων, ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται οἱ «Τρεῖς τυχοδιώκτριες», εἶχε κυκλο-
φορήσει στὰ ἑλληνικά ὑπὸ τὰ στοιχεῖα: *Φλογισμένη καρδιὰ καὶ ἄλλα διηγήματα*, μτφρ. Στέλλα
Χρυσικοῦ, ἔκδ. ΜΙΝΩΑΣ, Ἀθήνα 2000, σελ. 173. Ἐξάλλου, ἀκόμα λιγότερο φανταζόμουν πὼς
ἡ Σουηδικὴ Ἀκαδημία θὰ ἀπένεμε στὸν Λὲ Κλεζιὸ τὸ Βραβεῖο Νομπέλ τῆς Λογοτεχνίας γιὰ τὸ
2008. Παρ' ὅλ' αὐτά, ἐξακολουθῶ νὰ ἀναρωτιέμαι ὄχι μόνον γιὰ τὸ πόσοι ἀναγνώστες γνώριζαν
στὴν Ἑλλάδα τὸν Λὲ Κλεζιὸ πρὶν ἀπὸ τὴ βράβειυσή του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ πόσοι τὸν γνωρίζουν
ἀκόμη καὶ σήμερα. Καὶ πάντως ἀπορῶ μὲ τὴν πλημμυρίδα βιβλίων τῆς ξένης λογοτεχνίας ποὺ
ἔχει κατακλύσει τὴν ἑλληνικὴ ἀγορὰ τοῦ βιβλίου, δεδομένου ὅτι ἡ πλειονότητά τους εἶναι χα-
μηλῆς ποιότητος καὶ ἃς ἔχει προβληθεῖ ὑπερβολικά, καὶ ἃς ἔχει ὑπερτιμηθεῖ στὸ ἐξωτερικόν. Ἀπορῶ
ἐπίσης γιὰ τὴν ἀπονομὴ τοῦ Νομπέλ στὸν Λὲ Κλεζιὸ, ὅταν στὴ Γαλλία καὶ μόνον ὑπάρχουν ἀξιο-
λογότεροι ὁμότεχοί του, πόσω μᾶλλον παγκοσμίως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, μιὰ ποὺ μετέφρασα
τὶς «Τρεῖς τυχοδιώκτριες», ἀγνοώντας ὅλα τὰ παραπάνω, καὶ ἀφοῦ ὁ συγγραφέας τους ἐκτο-
ξεύτηκε μετὰ τὴ βράβειυσή του στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν ὀνομαστῶν λογοτεχνῶν, ἔκρινα ὅτι δὲν
ἔβλαπτε νὰ δημοσιευτεῖ καὶ ἡ δική μου ἐκδοχὴ τοῦ διηγήματος.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Trois aventurières», *Cœur brûlé et autres romances*, ἔκδ. Gallimard/folio, Παρίσι 2000, σσ.
104-115. (Σ.τ.Μ.)

Ἡ ἴδια μετάφραση δημοσιεύτηκε ἐπίσης στὸ περιοδικὸ ΠΑΡΟΔΟΣ, τχ 26-27, [Ἀπρ. 2009], σσ. 2985-2989.

Ὁ γάλλος πεζογράφος Ζὰν-Μαρι Γκυστάβ Λὲ Κλεζιὸ (J.M.G. Le Clézio) γεννήθηκε στὶς
13 Ἀπριλίου 1940 στὴ Νίκαια. Κατάγεται ἀπὸ οἰκογένεια τῆς Βρετάνης ποὺ εἶχε μετα-
ναστεύσει στὴ νῆσο Μαυρίκιο τὸν 17ο αἰώνα. Σπούδασε φιλολογία στὸ πανεπιστήμιο
τῆς Νίκαιας. Παρ' ὅλα τὰ πολυάριθμα ταξίδια του, δὲν ἔπαψε, ἀπὸ τὴν ἡλικία τῶν 7
ἐτῶν, νὰ γράφει ποιήματα, διηγήματα, νουβέλες καὶ μυθιστορήματα. Πρωτοεμφανίστηκε
στὰ γράμματα τὸ 1963 μὲ τὸ μυθιστόρημά του *Le procès-verbal* [Τὸ πρόστιμο], γιὰ τὸ
ὁποῖο τιμήθηκε μὲ τὸ Βραβεῖο Renaudot. Τὸ 1980 τοῦ ἀπονεμήθηκε τὸ Μέγα Βραβεῖο
Paul-Morand τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας γιὰ τὸ μυθιστόρημά του *Désert* [Ἐρημος] καὶ τὸ
2008 τὸ Βραβεῖο Νομπέλ Λογοτεχνίας. (Σ.τ.Μ.)